

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Joaquin Arizaga

*Biriatu,
Lapurdi*
(1929-2013)

Aurkibidea

Biografia

Hendaian sortua, Biriatur bizi izan zen. Gerra Zibileko errefuxiatuak zituen gurasoak, gipuzkoarrak biak. Baina Joaquin emazte birituar batek hazi zuen. Aitaren historia gerora jakin zuen: Francoren aurka borrokatu ondoren, Bordelera, Frantziara, errefuxiatu zen. Hor, erresistentzian sartu, eta alemanen aurkako erasoetan parte hartu zuen. Baina norbaitek salatu, eta preso eramane zuten, eta han hil zen. Ama, berriz, Donostian egon zen denbora guzian. Bigarren Mundu Gerrako oroitzapen propioak ere bazituen Joaquinek, baita kontrabandokoak ere. Pilotazalea zen.

Zintak

BTU-003

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Aire, Xan
- **Data:** 2010-03-09
- **Iraupena:** 66 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Errazkin, Aitor

Pasarteak

1. Aita terrorista kriminal izatetik heroi izatera

- **Erref:** BTU-003/002
- **Iraupena:** 0:07:05. **Hasi:** 00:00:23. **Bukatu:** 00:07:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Hendaian sortu zen: aita donostiarra zuen eta ama Getariakoa (Gipuzkoa). Hendaiaiko familia batean hazi zen, gurasoak Hegoaldean zeuden bitartean. Espainiako gerra zibila iritsi zenean, muga itxi zuten, eta ordutik ezin izan zituen gurasoak ikusi. 1939an aita ihesi etorri zen Bordelera eta han egon zen arreba baten etxean 1942 arte; han zegoela, erresistentzian sartu zen, baina

harrapatu egin zuten salatu egin baitzuten; presondegira eraman zuten eta han jasotako torturengatik hil egin zen. Gerora jakin izan du Joakinek aita non dagoen lurperatuta eta zer gertatu zitzaien: terrorista eta kriminala izatetik, heroi izatera pasa zen.

2. Masakrearen seme-alabak

- **Erref:** BTU-003/003
- **Iraupena:** 0:02:34. **Hasi:** 00:07:28. **Bukatu:** 00:10:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)

Laburpena:

"Droit de reparation". Masakrearen seme-alabak izateagatik kalte-ordainak eman dizkiete gaur egun. Aitaren heriotzari buruz galdetzen hasi zenean, batetik bestera joan behar izan zuen.

3. Gurasoengandik bereizita umetatik

- **Erref:** BTU-003/004
- **Iraupena:** 0:03:26. **Hasi:** 00:10:02. **Bukatu:** 00:13:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)

Laburpena:

Aitaz oroitzapen gutxi ditu: izan ere, 7 urte zituenerako muga itxi zuten eta ezin izan zuten gehiago elkar ikusi. Ama beti Donostian bizi izan zen; ezin zuen, ordea, asko hitz egin Francoren aldekoek informazio gehiegi izango zutelakoan. 1947an muga ireki zenean, berriro ikusi zuen ama. Denborarekin, bere jatorriaz gehiago jakin nahi izan zuen Joakinek eta guztia ulertu zuen orduan.

4. Aitak ezkutuan ibili behar

- **Erref:** BTU-003/005
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 00:13:28. **Bukatu:** 00:14:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)

Laburpena:

Aita Bordelen erresistentzian zen bitartean, Joakinek ez zuen haren berririk izan; izan ere, ezkutuan egin behar zuen dena aitak. Aita batzuentzat terrorista besteentzat heroi izan zen.

5. Alemani aurre egiteko adorea

- **Erref:** BTU-003/006

- **Iraupena:** 0:04:19. **Hasi:** 00:14:21. **Bukatu:** 00:18:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)

Laburpena:

Gerra garaian Biriatun bizi zen, Hegoaldeko emakume baten etxean. Ordurako ez zituen maite alemanak, eta gerora jakin zuen aitari gertatutako guztia. Salamancatik ekarri zioten aitari buruzko dosierra, hark zer bizi izan zuen eta zergatik kondenatu zuten jakin nahi baitzuen Joaquinek. 1942an alemanei aurre egin zietenek meritu handia izan zuten, orduan alemanak indartsu baitzebiltzan.

6. Espainiako gerratik Frantziako armadara

- **Erref:** BTU-003/007
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:18:40. **Bukatu:** 00:20:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)

Laburpena:

Espainiako gerratik etorri eta erresistentzian sartu ziren gizonetako batzuk Frantziako armadan sartu ziren. Gernika komandoari eta Ordoki komandanteari buruz hitz egiten du: Frantziak eman zien hitza ez zuen bete. Euskaldunen batailoiak erabili zuen ikurrina Gernikara eraman zuten gerora.

7. Florentino Goikoetxeari bizia salbatu ziotenekoa

- **Erref:** BTU-003/009
- **Iraupena:** 0:02:19. **Hasi:** 00:22:52. **Bukatu:** 00:25:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)

Laburpena:

Florentino Goikoetxeari buruz hitz egiten du. Aleman batek egin zion tiro Goikoetxeari, eta gerora ospitalean salbatu egin zuten ingelesek.

8. Hegoaldetik Bordelera jendea pasatzen laguntzen zutenak

- **Erref:** BTU-003/010
- **Iraupena:** 0:03:01. **Hasi:** 00:25:11. **Bukatu:** 00:28:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945) » Eragina Ipar Euskal Herrian
- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

Donostiako mutil batek Hegoaldetik Bordelera pasatzen zituen "gordeak". Gerora, alemanak zakurrak erabiltzen hasi ziren, haiek usaimenari esker jendea harrapatzen baitzuten gauez. Zakurrei aurka egiteko, Amerikako produktu bat erabiltzen zuten; izan ere, produktu horri esker, zakurrek alde egiten zuten. Mutil hura hil egin zuten 1944an soldadu espainolek.

9. Bidasoa zeharkatzeko zailtasunak eta arriskuak

- **Erref:** BTU-003/011
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:28:12. **Bukatu:** 00:30:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)

Laburpena:

Bidasoa zeharkatzea biziki zaila zen: alde batean alemanak zeuden eta bestean guardia zibilak. Badira muga pasatzean hil izan direnak; gerora haien gorpuak bilatu nahi izan dituzte haien senitartekoez.

10. Alemanen kolaboratzaileak erresistentziaren alde

- **Erref:** BTU-003/012
- **Iraupena:** 0:03:13. **Hasi:** 00:30:14. **Bukatu:** 00:33:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:

Gerrako erresistentzian mutil gazteak ere aritu ziren. Gerra nork irabaziko zuen jakindakoan, jende ugari irabazleen alde egotera pasa zen. Alemanen kolaboratzaileei buruz hitz egiten du. Hendaiaetik jende ugari eraman zuten kontzentrazio-esparruetara, baita 14 urteko mutil bat ere. Hitz egiteko beldurra zegoen garai hartan.

11. Zibilen arteko gerra tristeak

- **Erref:** BTU-003/013
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:33:27. **Bukatu:** 00:35:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945) » Eragina Ipar Euskal Herrian

Laburpena:

Espainiako gerra zibilean, lehengusuak lehengusuen aurka aritu ziren borrokan. Biriatur giro lasaia goa zegoen Hendaian baino. Biriatur soldadu alemanekin zer-nolako harremana izan zuten azaltzen du. Gerra amaieran, handik eta hemendik jasotzen zuten herritarrek gerraren bilakaeraren berri.

12. Gerraren amaiera azkenean

- **Erref:** BTU-003/014
- **Iraupena:** 0:02:23. **Hasi:** 00:35:37. **Bukatu:** 00:38:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)

Laburpena:

Gerra amaitutakoan, alemanak Biriaturik joan ziren. Biriaturik ez zen erresistentzia handirik egon. Alemanak joan zirela uste zuteneko anekdota kontatzen du. Joaquinen aitak ekintza asko egin zituen erresistentzian, eta azkenean harrapatu egin zuten. Alemanak bortitzak ziren.

13. Gerrari buruzko berriak noizean behin

- **Erref:** BTU-003/015
- **Iraupena:** 0:02:23. **Hasi:** 00:38:00. **Bukatu:** 00:40:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)

Laburpena:

Gerra amaitzeaz zegoenean, berrien zantzuak bakarrik iristen zitzaizkien. Normandiako lehorreratzeari berri izan zuten.

14. Biriaturik kontrabandoa beti

- **Erref:** BTU-003/016
- **Iraupena:** 0:02:19. **Hasi:** 00:40:23. **Bukatu:** 00:42:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Biriaturik beti izan da kontrabandoa: kafea, txokolatea, txahalak... Beraiek ere aritu izan dira kontrabandoan ardoarekin, arroparekin...

15. Portugesak pasatzeko kontrabandoa

- **Erref:** BTU-003/017
- **Iraupena:** 0:04:02. **Hasi:** 00:42:42. **Bukatu:** 00:46:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Jende-kontrabandoa bazen lehen, portugesak asko pasatzen ziren. Kontrabando mota hori antolatuta zegoen, baina ez zuen ospe ona. Kontrabandotik ez dira aberastu izan. Muga guztietan egon izan da portugesen kontrabandoa.

16. Nazionalitate espainola ala frantsesa?

- **Erref:** BTU-003/018
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:46:44. **Bukatu:** 00:48:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

<p>Gaztetan baserrian ibili zen lanean; 19 urterekin soldadutzara joan zen. 18 urte eta 2 hilabete izan baino lehenago, bazuen aukera nazionalitate espainola eskatzeko, baina ez zion arretarik jarri horri.</p>

17. Pilotarako zaletasuna beti

- **Erref:** BTU-003/020
- **Iraupena:** 0:02:57. **Hasi:** 00:51:42. **Bukatu:** 00:54:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Pilotarien artean desafioak egiten zituzten lehen. Trinketa eta ezker-pareta gustuko ditu, baina gehienbat eskupilota. Adin guztietako mutilak etortzen ziren pilotan jokatzera; neskak ez ziren aritzen, baina.

18. Euskara batuaren garrantzia eta beharra

- **Erref:** BTU-003/022
- **Iraupena:** 0:02:44. **Hasi:** 00:57:56. **Bukatu:** 01:00:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

<p>Biriatur ikasi izan du euskaraz, eta Hegoaldeko kutsua du, bere familiaren jatorria han baitu. Euskara ikastolan ikasi behar dela uste du, euskaldun guztiok elkarren artean ulertzeko behar baitugu euskara batua.</p>

Transkripzioa

- Zure eskuaren entzuten ari niz, oren bat huntan eta arrunt nahasia duzu /nahasia'uzu/. Gipuzkoako eskuaratik baduzu /ba'uzu/, eta hemengo formak'e baliatzen dituzu /baliatzein'tuzu/.
- Bai, gu hemen ikasi dugu, eskuara...
- Zuk hemen, hemen, ikasi, ikasia duzu / ikasia'uzu /,hemen, Biriatur, eskuara?
- Bai, itxian, ta nola hango zien, nola zien eondu nintzenak, beharbada haiekin batian hango hitz batzuk'e bai. Biño konprenitzen duzu / konprenitzeuzu/ gue eskuara?
- Bai, ba-bai! Xarmanki!

- Ah, bon...

- Bistan da, ikastolakin, difeente... beharba. Nik uste normal da ikastolan eskuara jartzia, orain, [ni berzela zein da?] Bestela, Bilbaora joaten baze ez duzu /eztuzu/ deus konpreituko, nik behinpin ez dut /eztut/ asko ingo, ta zuk ezta, ta Xuberora joaten banaiz'e ez!

- Zailak dira, bai Bilbokoa ta bai Xuberokoa.

- Jo... "Ü" ta eztaki ze, ta...

- Ba'uzu, hola, eskuara edo eskualkia bat baino pollitagoa, zure irudiko?

- Ez... Nik beti idealizatu dutena da, eskuara behar dela eskolan ikasi.

- Eskolan...

- Ni ikastolan alde naiz. Denak elkar konprenitu dezagun! Guk xuberotarrakin ez dugu deus itekoik! Ez dugu konpreituko erdiya! Ta faten baga'e Bizkaira, Bilbaorat edo haratxio, makina bat gauz ez dugu konpreituko, e!

- Ez... Hala're, ez zaizu /etzaizu/ iruditzen hori're, nunbait xarma dela, eskuararen xarma, eskualde hortan hola mintzo da ta... Bertzian, bon, gisa hartara...

- Bai... Nahi badugu eskuara bat izan, behar dugu denak igual ikasi! Ez?

- Bai, bai, bai, zure ikusmoldea baldin bada...

- Frantsesa bat da, ta española're bat da, ta eskuarak deretxu hori, neetzat behar du izan. Ni behinpehin eskolan aldekua naiz. Ongi da hori itia.

- Untsa. Eta hemen, hemengoak ttipitan-ta konpeintzen zenituen errexxi, hemengo haurrak, jendeak...

- Ah, bai... Uain, eskuara gutti iten da, bai, beharba, lehenon baiño. Lehenon ez zen /etzen/ familik eskuara iten ez zutenik /etzutenik/.

- Ez, e?

-Gutxi! Guarda batzuek edo, beharba... Baiño uain kanpoko jende franko etortzen da bizitzera ta hoiek, batzuek ez dakite /eztakite/ sobera, ez.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-07-10

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com